

VIKEN

fylkeskommune fra 2020

Kulturarv i Viken

Kulturminne- og
museumsfeltet i den nye
fylkeskommunen

Akershus kulturvernråd 20. mars 2019

Christian Hintze Holm

fylkesdirektør

prosjektansvarlig for kulturarv i Viken fylkeskommune 2020

Hvorfor ta vare på kulturminner?

- Skaper gode opplevelser
- Tar vare på særpreget
- Skaper identitet, tilhørighet og fellesskap
- Gir kunnskap og forståelse
- Ressurs for stedsutvikling og verdiskaping
- Er en ikke-fornybar ressurs
- Gjenbruk begrenser klimautslipp
- Har ofte høy kvalitet
- Har økonomisk verdi

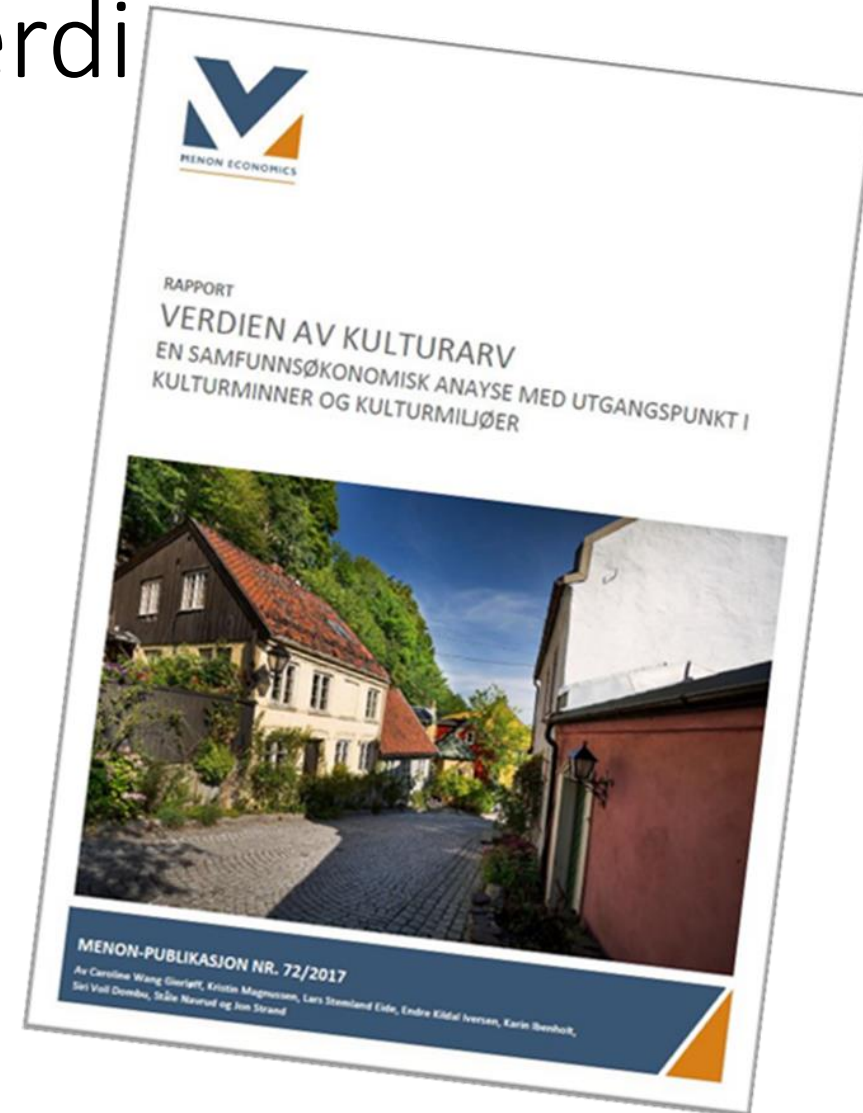

Kulturminner har økonomisk verdi

På oppdrag fra Riksantikvaren utarbeidet Menon economics i 2017 en svært grundig analyse av kulturarvens verdi.

Målet var «å synliggjøre den samfunnsøkonomiske verdien av kulturminner og kulturmiljø, og å vise eksempler på konkrete verdier av kulturminner og kulturmiljø i Norge.»

– Kulturminner gir verdiøkning

Betalingsviljen er høyere i verneverdige boliger og i nabolag der det er høy tetthet av kulturminner.

Det er samme positive betalingsvilje for en bolig i *nærheten* av et kulturmiljø; sammenlignet med tilsvarende bolig i områder uten påvirkning fra kulturmiljøet.

Verneverdige bygninger bidrar til økt velferd i lokalsamfunnene i form av økt sysselsetting og verdiskaping gjennom blant annet turisme.

Dette viser at kulturminner bidrar med verdi for samfunnet.

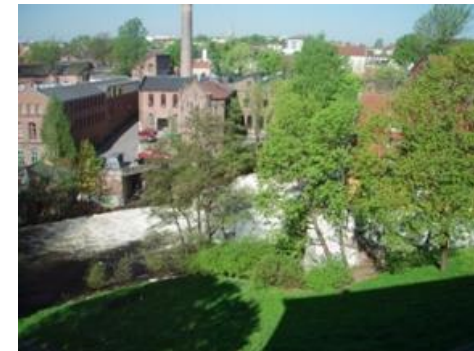
– Kulturminner gir verdiøkning

KJØPE TIL DATTEREN. Christian Hintze Holm og Ida Marie Holm (24) fra Nesodden på visning i Sandakerveien på øvre Grünerløkka i Oslo. Førstnevnte vant budrunden og nå skal datteren bo i 2-romsleiligheten under studietiden
ANETTE KARLSEN

Foreldre som kjøper leilighet til barna, driver opp prisene

– Kulturminner gir verdiøkning

– Kulturminner gir verdiøkning

Altså: Høyere betalingsvilje for verneverdige boliger enn ikke verneverdige, og enda høyere betalingsvilje for ordinære boliger i nabolag med høy tetthet av kulturminner.

Mitt regnestykke, ut fra Menos tall:

Hvert kulturminne innenfor 100 m gjorde meg villig til å betale ca. 7 000 kr mer. 18 kulturminner i denne radiusen økte min betalingsvilje med om lag 125 000 kr.

$$\begin{aligned} \text{Log Pris}_i &= \alpha_i + \beta_1 * \text{Kulturminne}_i + \beta_2 * \text{Antall kulturminner}_i + \beta_3 * \text{Antall kulturminner}^2_i \\ &+ \sum_{j=1}^n \gamma_j * \text{Boligspesifikke variabler}_{ji} + \sum_k^m \delta_k * \text{Stedsspesifikke variabler}_{ki} \end{aligned}$$

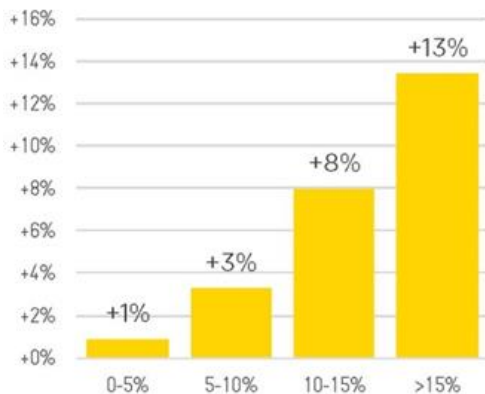
– Kulturminner gir verdiøkning

Hvis det er 300 boliger med en snittpris på 4 mill. kr innenfor denne radiusen, tilfører hver av de 18 kulturminnene dette strøket en verdi på drøyt 3 mill. kr, til sammen mer enn 60 mill. kr.

Jo flere bevaringsverdige bygninger, jo mer øker verdien.

KULTURMILJØER ER ATTRAKTIVE AT BO I

Værdi for naboerne

– OG DET SMITTER AF PÅ BOLIGPRISERNE

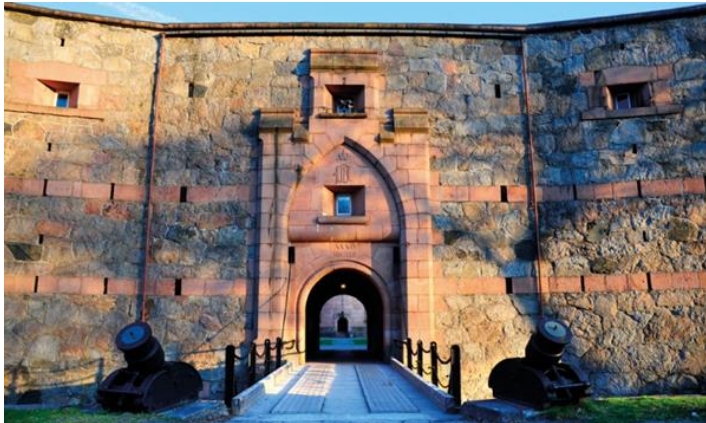
Jo flere bevaringsverdige bygninger i området, jo høyere er salgsprisen på almindelige boliger.

VIKEN
fylkeskommune fra 2020

Et fylke rikt på kulturminner

VIKEN
fylkeskommune fra 2020

Et fylke rikt på kulturminner

VIKEN
fylkeskommune fra 2020

Et fylke rikt på kulturminner

– Kulturminner gir verdiøkning

MEN – det er en hake ved dette:

Naboene tjener på det, strøket tjener på det, byen tjener på det.

Men det er ikke sikkert *eieren* synes han tjener nok på det.

Kulturminneverdien kan gi ham en verdiøkning på 4-5 prosent – men han får kanskje langt mer ut av å rive og bygge nytt.

Da er det gjerne det han vil - ?

Da hjelper det ikke at *jeg* som nabo taper 7 000 kr på at han river, at *strøket* taper 3 mill. kr og at *stedet som helhet* taper mye mer.

– Kulturminner gir verdiøkning

«... den samfunnsøkonomiske nytten (...) av å ivareta kulturminner og kulturmiljøer (i form av befolkningens betalingsvillighet for å bevare dette fellesgodet) er større enn den private betalingsvilligheten til de som eksempelvis eier de historiske bygningene som utgjør et kulturmiljø. Med andre ord vil ikke ordinære private markeder føre til at det brukes tilstrekkelig med ressurser til å fremskaffe fellesgoder sammenlignet med det som er samfunnsmessig «riktig» (optimalt).»

«Kulturminneforvaltningens rolle er å rette opp i denne markedssvikten ved å bidra til å bevare, vedlikeholde, nyttiggjøre og ivareta kulturminner og kulturmiljøer slik at samfunnet kan ha nytte av kulturarven.»

Hvilket kulturminne er viktigst?

VIKEN

fylkeskommune fra 2020

«Alle lokalsamfunn har kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap som er verdifulle og som kan gi grunnlag for opplevelser, kunnskap og verdiskaping. For det enkelte lokalsamfunn kan det være viktig å bevare lokale kulturminner som er viktige for stedets identitet, selv om de ikke har hverken regional eller nasjonal verdi.»

Fra Kulturminneplan for Skedsmo kommune, 2010

Hvem tar ansvaret for disse kulturminnene?

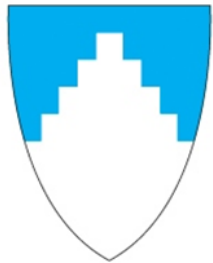
Rollene i kulturminneforvaltningen

Riksantikvaren

Direktorat under Klima- og miljødepartementet

Myndighet for kulturminner og kulturmiljøer av nasjonal verdi

Fylkeskommunen

Delegert ansvar som regional fagmyndighet for kulturminner

Ivaretar nasjonale og regionale kulturminneinteresser i kommunenes planlegging

Kommunene

Myndighet etter plan- og bygningsloven

Skal ivareta helhetsinteressene i planleggingen

Men hva er felles for alle disse kulturminnene?

ALLE ligger i en kommune!

Alle ligger i en kommune - !

«Frogn er et område som har svært mange verdifulle kulturminner og kulturmiljøer av både nasjonal, regional og lokal betydning som stiller store krav til god forvaltning av verdiene.

Å videreføre kulturarven er en investering for framtiden og kan brukes som grunnlag for næringsutvikling, kunnskap og opplevelse i lokalsamfunnet og bidra til å skape en holdbar utvikling lokalt som også har verdi regionalt og nasjonalt.

Kulturminnene tas vare på av eiere og brukere gjennom vedlikehold og skjøtsel. God forvaltning krever kunnskap om hva som skal til for å ta vare på verdifulle kulturminner og lokalhistorien.

Siden plan- og bygningsloven er den viktigste loven vi har for å ta vare på verneverdige bygninger og anlegg i Norge, er kommunen etter loven hovedaktør i forvaltningen av kulturminner og kulturmiljøer.»

VIKEN

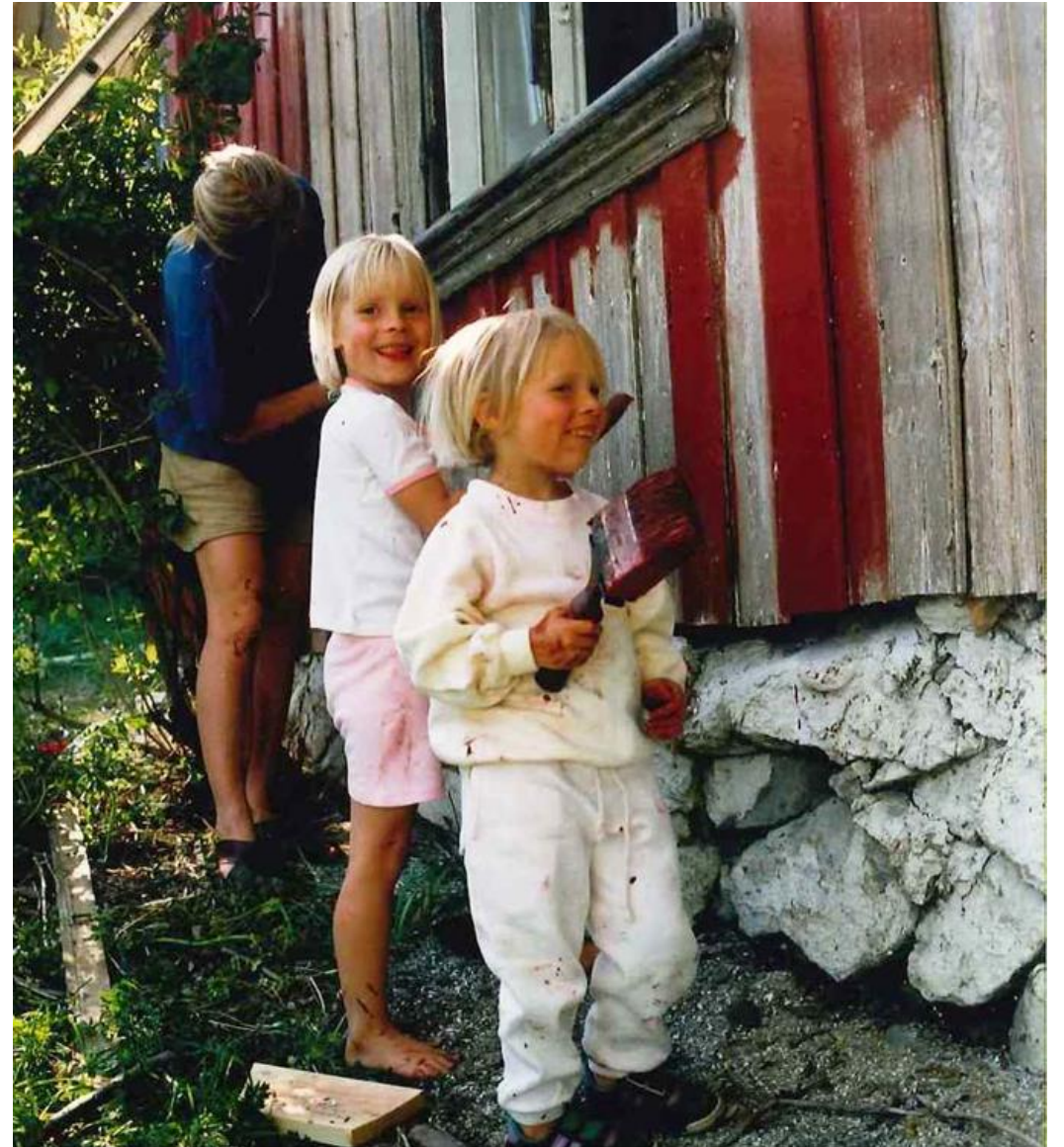
fylkeskommune fra 2020

Frivilligheten

«Å stimulere det frivillige kulturvernarbeidet i Akershus»

- Formidling – folkeopplysning
- Eierskap
- Dugnad
- Påvirkningsarbeid – opinionsdannelse

Tap av kulturminner – to hovedutfordringer

Fylket vårt er i sterk vekst – folk ønsker å bo i kommunene våre. Samtidig blir de tradisjonelle og stedbundne næringene stadig mindre viktige, og de endres.

Kulturminner må konkurrere med veksten

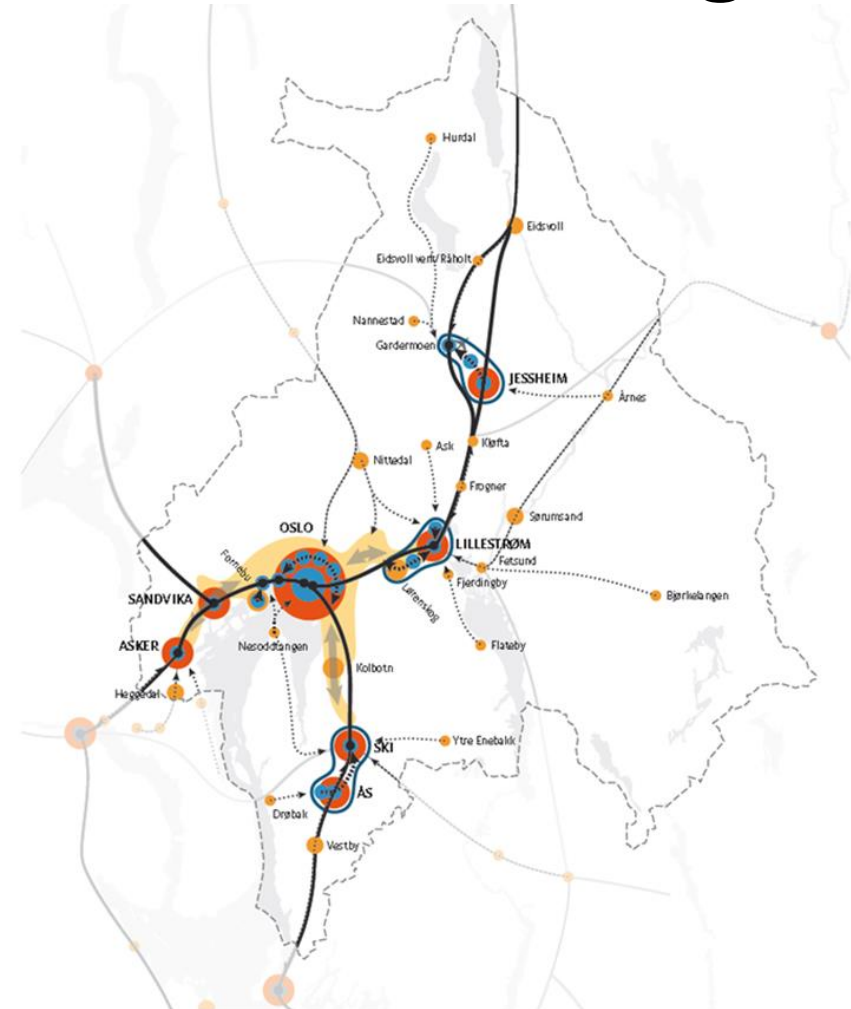
Kulturminner går tapt på grunn av manglende bruk, interesse, forståelse eller mulighet

Tap av kulturminner – to hovedutfordringer

Veksten: En *ønsket* utvikling:

«Hensyn til vekst bør gå foran vern av jordbruksområder og regional grønnstruktur innenfor en langsiktig grønn grense rundt de prioriterte vekstområdene.»

Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus, vedtatt desember 2015

Tap av kulturminner – to hovedutfordringer

Vekst bør gå foran vern

*«I kommuneplanens arealdel forventes det at det inngår bestemmelser og retningslinjer med kvalitetskrav til arealutvikling både innenfor og utenfor prioriterte vekstområder. **Det legges til rette for en attraktiv by- og tettstedsutvikling med ivaretagelse av viktige blågrønne strukturer, kulturminner og kulturmiljøer.**»*

Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus
Handlingsprogram 2015 – 2018, R7 Kvalitetskrav

Tap av kulturminner – to hovedutfordringer

Det er ikke lett å være (lokal)politiker oppi alt dette. I strevet for å få alt til å henge sammen og alle til å være fornøyd møter de mange kryssende hensyn:

- Kommunens økonomi
- Ønske om vekst, arbeidsplasser og nye boliger
- Pågående utbyggere
- Innbyggere som ønsker seg noe større, bedre og mer moderne
- Stort fokus på hurtig og enkel plan- og byggesaksbehandling
- Motstridende krav og forventninger fra ulike myndigheter
- Sopp, råte, flassende panel og takstein som detter ned
- Tidspress

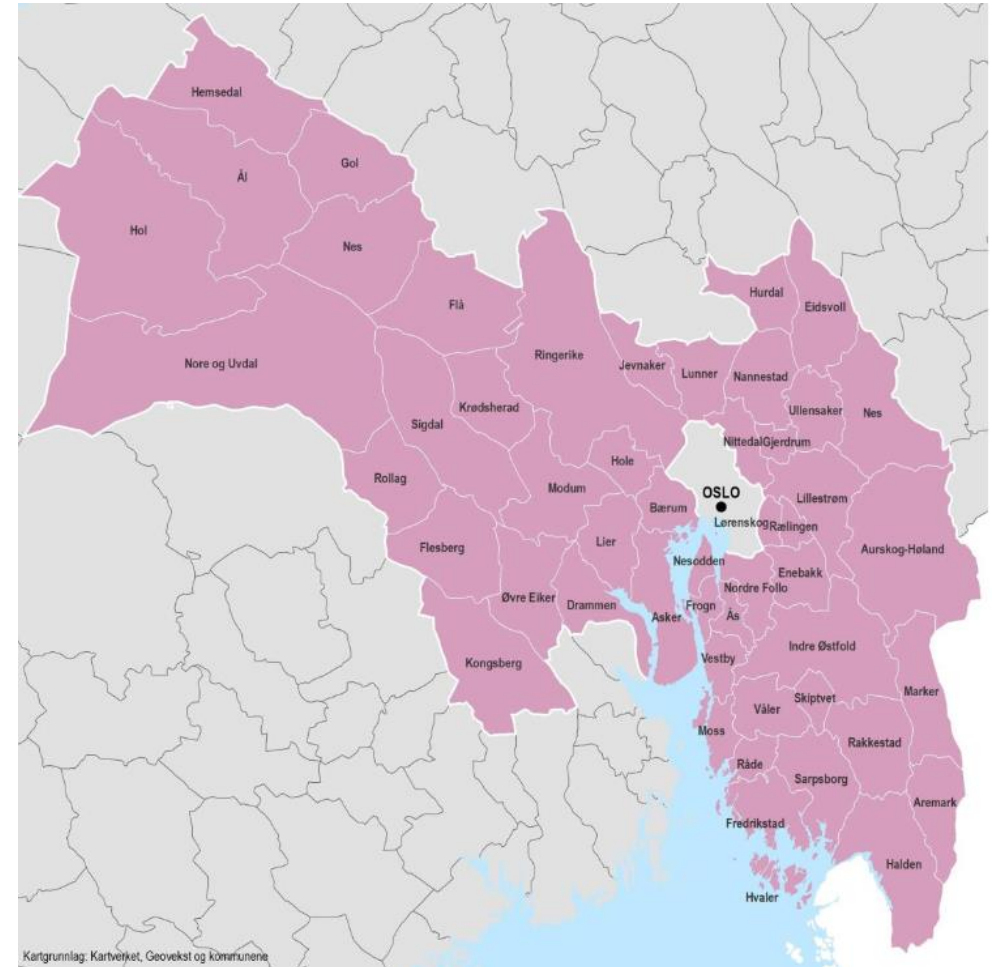
Tap av kulturminner – to hovedutfordringer

Kulturminner går tapt på grunn av manglende bruk, interesse, forståelse eller mulighet

Og så var det denne regionreformen, da!
– *Viken* og sånn.

Kan en slik reform gi større muligheter for å lykkes med kulturminnevern?

Regionreformen – fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle

Strategisk:

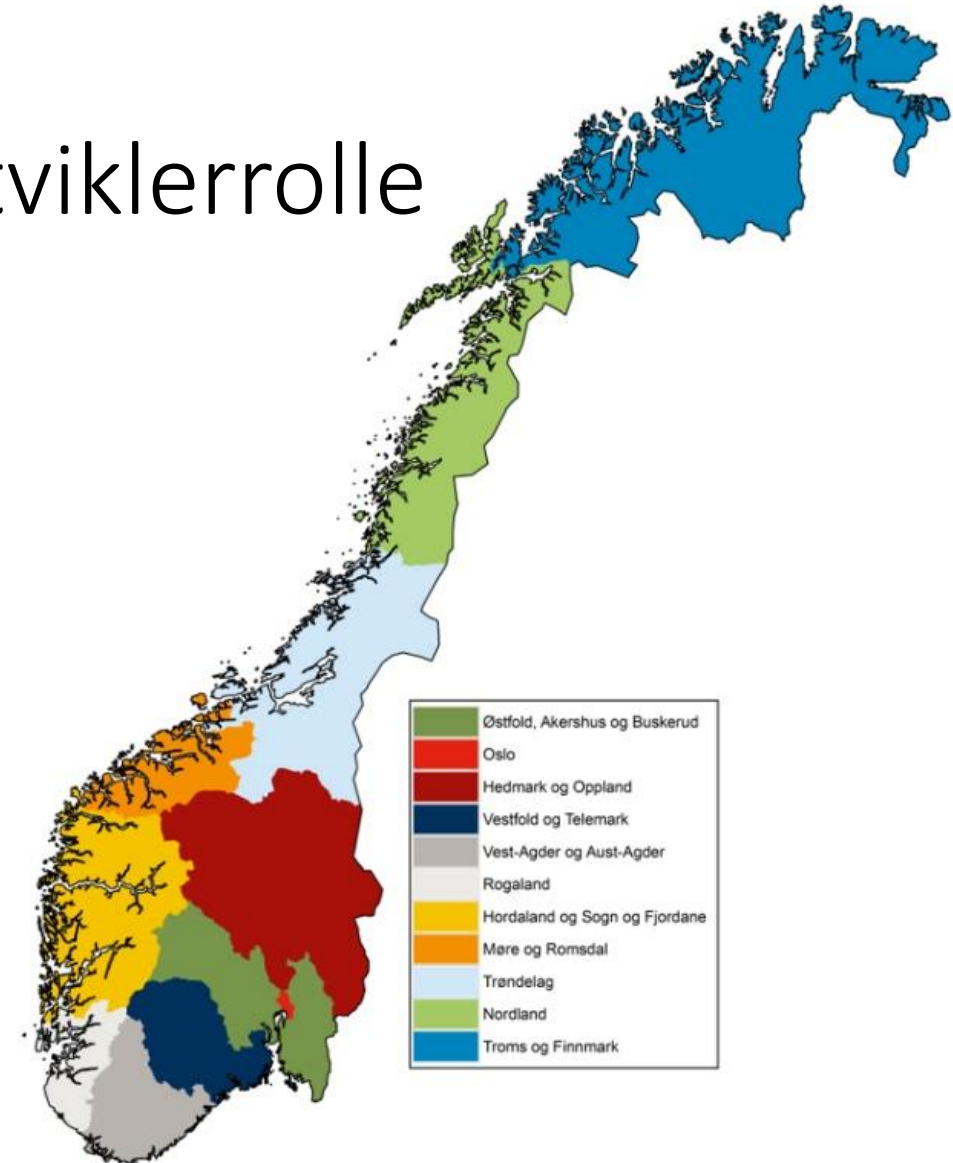
Gi retning til samfunnsutviklingen. Avdekke og skape konsensus om utfordringer, etablere mål, velge retning og forankre arbeidet hos relevante aktører.

Mobiliserende:

Mobilisere kulturliv, privat sektor og lokalsamfunn. Stimulere til samarbeid, etablere møteplasser og arenaer. Fasilitere nettverk og skape incentivordninger som bygger opp om den valgte retningen.

Samordnende:

Veilede og samordne sprikende sektormyndigheter. Være et bindeledd mellom forvaltningsnivåer.

Regionreformen – fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle

Kulturarvfeltet er i utgangspunktet ikke det samfunnsområdet som står sterkest.

For å nå frem, trenger vi at fylkeskommunens virkemidler ses i sammenheng:

At kulturminnene integreres i arbeidet med stedsutvikling, folkehelse, planlegging, veibygging, frivillighet, kultur, museumspolitik, friluftsliv, kompetanse, næringsutvikling -

FNs 17 bærekraftsmål som grunnlag

Gjøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige

11.4:

Styrke innsatsen for å verne om og sikre verdiene i verdens kultur- og naturarv.

FNs 17 bærekraftsmål som grunnlag

- Mål 2 Inntektsgrunnlag for småskalaprodusenter i landbruket
Bærekraftige systemer for matproduksjon
Genetisk mangfold av frø, kulturplanter og husdyr
- Mål 3 Fremme mental helse og livskvalitet
- Mål 8 Bærekraftig turistnæring som fremmer lokal kultur og lokale produkter
- Mål 12 Redusere avfallsmengden gjennom om- og gjenbruk
- Mål 11 Inkluderende og bærekraftig urbanisering
- Mål 17 Mer samstemt politikk for bærekraftig utvikling

Stimulere til og fremme velfungerende partnerskap i det offentlige, mellom det offentlige og det private og i det sivile samfunn, på grunnlag av partnerskapenes erfaringer og ressursstrategier

Oppgaverereform – større ansvar, mer slagkraft

Fylkeskommunene fikk brede nasjonale myndighetsoppgaver på kulturminnefeltet allerede omkring 1990.

Ansvarsoverføringen fullføres nå

- Alle bygninger fra middelalderen (ikke kirker)
- Fartøyvernet
- Statlig eide fredete bygninger og anlegg – 72 anlegg, 594 bygninger
- Myndighet til å frigi automatisk fredete kulturminner
- Tilskuddsordninger (men staten beholder noen ...)

Fylkeskommunen blir viktigste *utøver* av nasjonal kulturminnepolitikk.

Riksantikvaren rendyrker rollen som kulturminnedirektorat.

Kulturarv i Viken – flere krefter

Med 60 medarbeidere blir kulturarv en stor avdeling

Solid erfaring og høy kompetanse på de fleste fagområder innenfor kulturarvfeltet

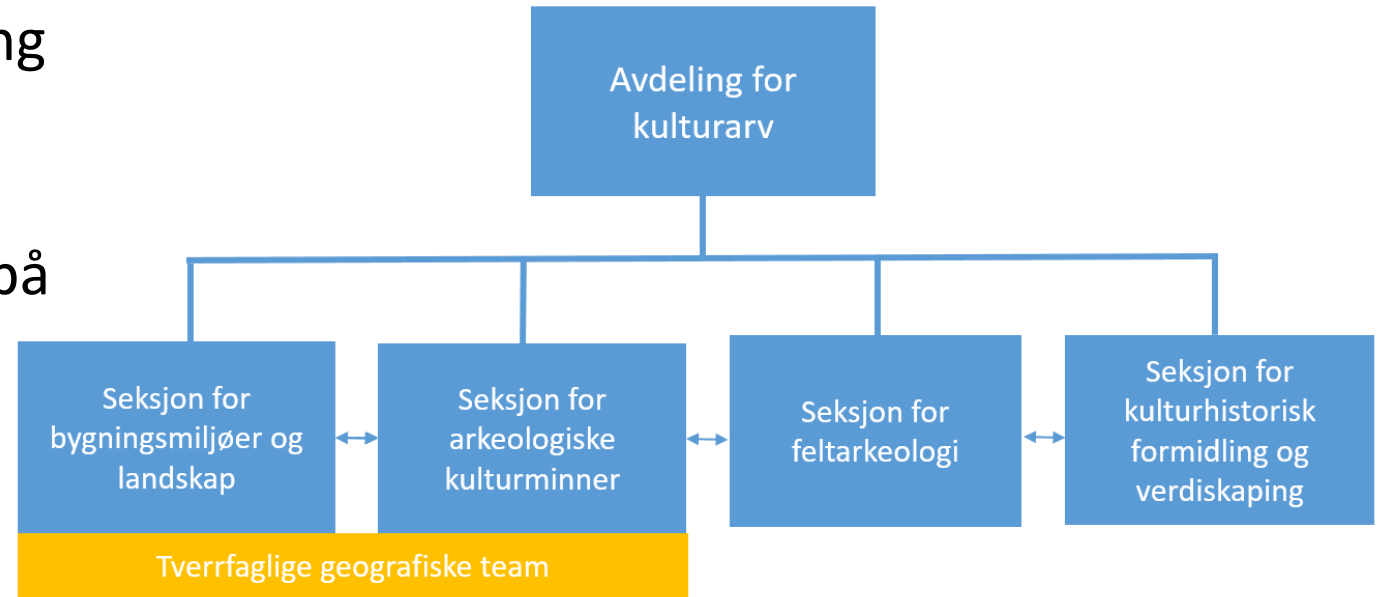
= Landets største kulturminnefaglige miljø utenfor Riksantikvaren

Økt evne til å påvirke nasjonal politikk

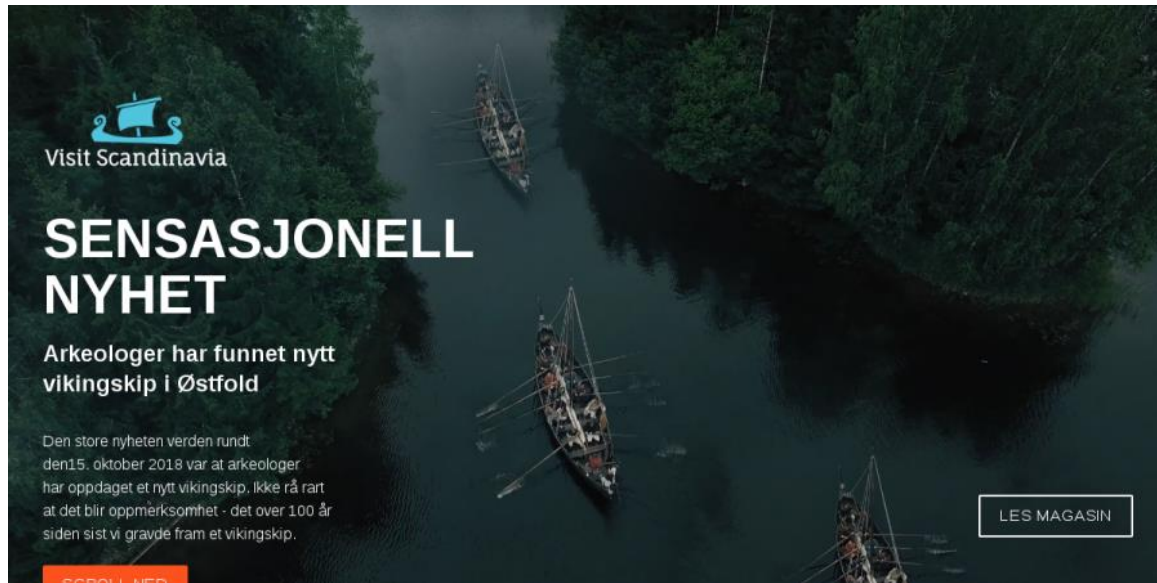
Utfordringer

- Vi blir mange – økt faglig oppdeling må ikke hindre tverrfaglig og helhetlig arbeid
- Viken blir stor – men må ta vare på nærheten og være relevant for kommunene og brukerne
- Vi får nye oppgaver – og må få ressurser til å løse dem
- Vi skal ha parlamentarisme – politikerne våre må ta rollen som utøvere av et nasjonalt kulturminneansvar; det er fundamentet for å lykkes som samfunnsutvikler.

VIKEN
fylkeskommune fra 2020

Visit Scandinavia

SENSASJONELL NYHET

Arkeologer har funnet nytt vikingskip i Østfold

Den store nyheten verden rundt den 15. oktober 2018 var at arkeologer har oppdaget et nytt vikingskip. Ikke rå rart at det blir oppmerksomhet - det over 100 år siden sist vi gravde fram et vikingskip.

LES MAGASIN

